

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2021-05-20 Nr. 242-175

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. gruodžio 15 d. įvyko eismo įvykis, per kurį buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „BMW 520dA Touring (F11)“, valst. Nr. *(duomenys neskelbiami)* (toliau – įvykis). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

Draudiko ekspertas, įvertinęs pareiškėjo transporto priemonės sugadinimų nuotraukas ir kitus pateiktus duomenis, 2021 m. sausio 13 d. informavo pareiškėją, kad apskaičiuota draudimo išmoka – 1 616,36 Eur. Taip pat draudiko pranešime nurodoma: „Žalos dydis yra apskaičiuotas pagal matomus automobilio išorinius sugadinimus nuotraukose. Galimi paslėpti defektai, kurie gali išaiškėti remonto metu. Prieš juos pašalinant prašome apie tai mus informuoti raštu, esant galimybei pridėti sugadintų detalių nuotraukas. Informuojame, kad Jūsų deklaruojami priekinio dešinio žibinto ir priekinio buferio apgadainimai nebuvo traukiami į automobilio remonto darbų sąmatą, kadangi įvertinus visą byloje turimą medžiagą nustatyta, kad jie apgadinti ne šio įvykio metu.“

Pareiškėjas draudiko paprašė pateikti remonto sąmatą, pagal kurią apskaičiuota draudimo išmoka, taip pat nurodė: „Kaip ir minėjau, priekinis žibintas įtrūko įvykio metu sustūmus sparną į priekį. Sparnas nebesutampa su priekiniu variklio dangčiu, atsiradę plyšiai, plyšiai yra ir tarp lempos bei priekinio buferio.“ Draudiko atstovas pareiškėjui pateikė remonto sąmatą ir informavo apie galimybę, nesutinkant su išmokos suma, kreiptis į remonto įmonę dėl remonto atlikimo, kainą derinant su draudiku.

2021 m. sausio 26 d. pareiškėjas draudikui pateikė UAB „Kauno nepriklausomų ekspertų biuras“ parengtą Autotransporto priemonės vertinimo ataskaitą (toliau – Vertinimo ataskaita) ir prašė ja vadovautis, išmokant draudimo išmoką (nustatytos automobilio atkūrimo sąnaudos – 3 911,10 Eur (be PVM)).

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones – UAB „Temis“, UAB „Autobroliai“ ir UAB „Akstė servisas“, kad būtų apskaičiuota pareiškėjo automobilio sugadinimų remonto kaina. UAB „Temis“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilio remontas kainuos 1 472,74 Eur (be PVM), UAB „Autobroliai“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodytos 1 863,50 Eur (be PVM) automobilio remonto išlaidos, o UAB „Akstė servisas“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 1 987,03 Eur (be PVM). 2021 m. vasario 11 d. draudikas pareiškėją informavo, kad priėmė sprendimą išmokėti 1 774,42 Eur draudimo išmoką, kuri lygi trijų remonto įmonių pateiktų remonto pasiūlymų vidurkiui.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, ir atlyginti pareiškėjo patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas (170 Eur). Pareiškėjas nurodė, kad 2020 m. gruodžio 16 d. informavęs draudiką apie įvykį, buvo jo įpareigotas pateikti automobilio apgadainimų nuotraukas. Pareiškėjas nedelsdamas įvykdė draudiko reikalavimą, nors nėra specialistas ir nežinojo, kaip reikia nufotografuoti apgadainimus. Automobilio draudikas taip ir neapžiūrėjo, taip pat neapžiūrėjo įvykio vietos ir įvykio kaltininko automobilio.

Taip pat draudikas iki šiol nepateikė argumentuotų paaiškinimų, koku pagrindu padarė tikrovės neatitinkančią išvadą, jog automobilio priekinio bamperio ir priekinio dešinės pusės žibinto apgaditimai nėra susiję su įvykiu. Neturėdamas kitos išeities ir siekdamas teisingo žalos nustatymo, pareiškėjas kreipėsi į turto vertintoją, kuris apžiūrėjo automobilį ir nustatė žalos dydį. Remonto įmonių pasiūlymai, kuriais draudikas grindė patikslintą draudimo išmoką, yra beverčiai ir neatspindi tikrosios remonto kainos – pareiškėjas nurodė skambinęs į visus minėtus servisus, kurie visi nurodė, kad remonto sąmatas gali pateikti tik po automobilio faktinės apžiūros. Be to, draudiko servisi nesilaikė privalomų technologinių saugumo reikalavimų – visuose remonto pasiūlymuose nurodytas ratlankių remontas, nors „važiuoklės elementai negali būti remontuojami“. Be to, UAB „Akstė servisas“ pasiūlyme nurodyta „minus 100 proc. detalėms“. Taip pat draudiko pateiktose sąmatose dalis detalių yra „be kainų“, kita dalis – „kainos suvestos rankiniu būdu, panaikinant detalių „nomenklatūrinius numerius“.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė nesutinkąs su pareiškėjo reikalavimais ir prašė juos atmesti. Draudikas nurodė, kad turi pareiškėjo automobilio nuotrauką, darytą prieš įvykį, kurioje matyti ginčijamas priekinio bamperio apgaditimai. Vien dėl šių aplinkybių draudiko atsisakymas pripažinti šį apgaditimą, kaip nulemtą įvykiu, yra pagrįstas. Be to, kitas įvykio dalyvis, telefoninio pokalbio metu apklausiamas draudiko atstovas nurodė, kad jis neapgadino priekinės pareiškėjo automobilio dalies ir kad jo padaryti apgaditimai prasideda nuo priekinių dešinės pusės durelių ir tęsiasi automobilio galinės dalies link. Įvykio kaltininkas nurodė, kad pats remontuoja automobilius, todėl tiksliai atsimena apgaditimus. Taip pat draudikas pateikė jo eksperto parengtą apgaditimų detalizaciją, iš kurios matyti, kad „pareiškėjui judant tiesiai, o atsakingam valdytojui įsukant į pagrindinį kelią, pradinis abiejų automobilių kontaktas yra ties pareiškėjo automobilio dešinės pusės priekinio sparno arka, šiek tiek už posūkio žibinto. Kaltininko automobilis susidūrė su pareiškėjo automobiliu pakankamai stačiu kampu. Pastarasis pirminis kontaktas paliko intensyviausias apgaditimų žymes ir ši susidūrimo vieta yra didžiausio intensyvumo. Toliau susidūrimas paliko braukiamas žymes nuo pirminio kontakto vietos iki automobilio galinio sparno. Tačiau ginčijamas priekinio buferio apgaditimas yra aiškiai nutolęs į priekį nuo pirminio kontakto vietos. Jei pirminis kontaktas būtų įvykęs ties ginčijama buferio vieta, dėl didžiausio smūgio intensyvumo buferis būtų sulaužytas ar kitaip reikšmingai sugadintas ir ši vieta būtų intensyviausiai apgadinta, o likę automobilio apgaditimai būtų slystamojo pobūdžio. Vis tik buferio sugadinimai yra paviršiniai ir palyginus švelnaus kontakto, kuris nebuvo tiek gilus, kad būtų pasiekęs šviesų automobilio dažų gruntą, kuris yra matomas draudiko pripažintuose apgadiniuose. Ginčijamas buferio apgaditimas galimai buvo paliktas švelnaus kontakto metu ne su itin abrazyviu paviršiumi. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad pripažintose ginčijamą buferio apgaditimų vieta kaip deklaruojamo įvykio pasekmę, pastaroji vieta būtų laikoma pirminiu automobilių susidūrimo kontaktu, tačiau nuo ginčijamos buferio apgaditimo vietos iki draudiko nustatyto pirminio automobilių kontakto, ant automobilio sparno nėra apgaditimų žymių. Tokiu būdu susidarytų nepaaiškinama situacija, kai automobiliai pirma itin švelniai kontaktavo į pareiškėjo automobilio priekinį buferį ir po to pasireiškė intensyvus smūgis į dešinės pusės priekinio sparno arką.“ Dėl aukščiau minėtų priežasčių priekinį žibintą draudikas taip pat pripažino apgadintu ne įvykiu metu.

Draudiko teigimu, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjo prašymo atlyginti jo užsakyto vertinimo išlaidų. Teisės aktuose įtvirtinta, kad eismo įvykiu metu padarytos žalos dydį nustato draudikas. Žala nustatoma vadovaujantis turto vertintojų ataskaitomis arba įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turta, šio turto remonto išlaidų skaičiavimais. Taigi, šie metodai yra alternatyvūs, o konkretų būdą pasirenka draudikas. Eksperto pasitelkimas, taip pat savarankiškų sąmatų sudarymas yra būdingas draudžiamojo įvykio administravimo etapas ir pareiškėjas šiuo atveju veikiau pasinaudojo savo teise pateikti nuostolius pagrindžiančius įrodymus, negu ėmėsi išimtinių veiksnių draudiko netinkamam žalos administravimui pagrįsti.

Draudikas pažymėjo, kad pareiškėjo pasitelktas ekspertas nėra nepriklausomas – pareiškėjas savarankiškai užsakė įmonės paslaugas, siekdamas nustatyti žalos dydį, todėl jį ir įmonę sieja paslaugų teikimo santykiai. Pareiškėjo savarankiškai pasitelktos įmonės skaičiavimai negali būti savaime įpareigojantys draudiko. Teismų praktikoje turto vertintojo ataskaita taip pat vertinama ne kaip ypatingos įrodomosios reikšmės, o kaip įprastas rašytinis įrodymas.

Draudikas nurodė, kad, apskaičiuodamas galutinį žalos dydį, nesirėmė Vertinimo ataskaita. Be to, pareiškėjo užsakytos Vertinimo ataskaitos apimtis yra per plati. Ginčas tarp šalių kilo dėl automobilio remonto kainos, o pareiškėjas vertintojo prašė nustatyti ir automobilio

rinkos vertę. Pastaroji vertė neturi jokios įtakos remonto kainai ir ginčo tarp šalių sprendimui. Visa informacija, susijusi su automobilio remonto sąnaudomis, pateikta tik keliose Vertinimo ataskaitos lentelėse. O Vertinimo ataskaita yra 32 lapų ir visi kiti jos duomenys yra susiję su automobilio rinkos vertės skaičiavimu. Be to, remonto išlaidų skaičiavimas grindžiamas tik lentelėmis, jokio paaiškinimo ar sąmatų prie Vertinimo ataskaitos nėra pridėta. Iš šių duomenų objektyviai nėra aišku, kuo grindžiamos detalių ir darbų kainos: sumų vertės tiesiog surašytos į lentelę, tačiau nenurodoma, kuo buvo remiamasi, gaunant šias skaičių reikšmes. Draudikas įvertino pareiškėjo pateiktus dokumentus, tačiau apskaičiuodamas draudimo išmoką jais nesivadovavo, kadangi teoriniai remonto sąnaudų skaičiavimai neatitinka individualaus nuostolių nustatymo būdo ir buvo visiškai nepagrįsti tinkamais duomenų šaltiniais.

Draudikas pažymėjo, kad pareiškėjo pasitelktas vertintojas įvertino visus automobilio apgadinius, nepaisant to, kada jie atsirado. Atsižvelgus į tai, kad priekinis buferis ir žibintas buvo apgadinti ne įvykio metu, šių detalių remonto ir keitimo sąnaudos neturėjo būti įtrauktos į bendrą nuostolių sumą. Draudikas nurodė, kad vertintojo atliktas automobilio remonto sąnaudų skaičiavimas negali būti prilyginamas remonto dirbtuvių pateiktiems faktiniams pasiūlymams, kadangi vertintojas pats neteikia remonto paslaugų, o atlieka standartizuotą skaičiavimą, neatsižvelgęs į daugelį individualių aplinkybių. Draudikas savo apskaičiuotą žalos sumą grindžia apklausoje dalyvavusių remonto įmonių sudarytomis sąmatomis. Šiuo atveju pareiškėjas net nėra kreipęsis dėl bet kokio faktinio remonto pasiūlymo gavimo.

Draudikas nurodė, kad buvo apklaustos skirtinguose regionuose (Kauno ir Vilniaus) veikiančios remonto įmonės, todėl buvo įvertintos ir galimai skirtingos regionų rinkų kainos. Siekdamas gauti remonto pasiūlymus, draudikas įmonėms išsiuntė visas apgadinių nuotraukas, kurias pareiškėjas pateikė draudikui. Jos pačios yra pakankamai informatyvios, matyti apgadinių intensyvumas ir apimtis, o apgadiniai nėra sudėtingi – iš esmės įbrėžimai ir sulenkimai, todėl nėra tikėtina, kad buvo padaryti ir neįvertinti paslėpti defektai. Todėl manytina, kad įmonės pateikė išbaigtus ir visą žalą apimančius remonto pasiūlymus, neįskaitant priekinio buferio ir žibinto remonto išlaidų. Kartu draudikas nurodė, kad šiuo atveju įrodinėjama galima automobilio remonto kaina – jei faktinio remonto atveju pareiškėjas patirtų didesnes išlaidas, draudikas būtų įpareigotas jas atlyginti.

Pareiškėjas, atsižvelgdamas į draudiko pateiktą atsiliepimą, pateikė papildomus paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad jam nežinoma, iš kur draudikas gavo tariamai iki įvykio padarytą automobilio nuotrauką. Pareiškėjas nurodė, kad minėtoje nuotraukoje „buferis yra suodinas ir labai skiriasi nuo antros nuotraukos, kurią siunčiau draudikui pats. Beje, automobilio vairuotojo pusės priekinis sparnas buvo perdažomas 2020.12.02, tuo pat metu visas automobilis buvo poliruojamas, atnaujintas“. Pareiškėjas nurodė, kad jam nežinoma, kodėl įvykio kaltininkas „išsisukinėja“ dėl padarytų apgadinių. Įvykio kaltininkas po įvykio buvo labai susijaudinęs ir ilgai ieškojo savo automobilio valstybinių numerių, „kurie galimai ir apgadino mano automobilio priekinį buferį“. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad „priekinis ratas sugėrė didžiąją dalį smūgių“. Pareiškėjas nurodė turintis įvykio liudininką, kuris važiavo kartu. Pareiškėjas nesutiko su draudiko eksperto parengtos apgadinių detalizacijos išvadomis, pabrėždamas, kad draudikas įvykyje nedalyvavo. Pareiškėjas nurodė, kad Vertinimo ataskaitos remonto sąmata, kaip ir nurodyta ataskaitoje, sudaryta, naudojant „DAT“ kompiuterinę programą, „kainas patikslinus pagal autorizuoto atstovo duomenų bazę“. Taip pat, sudarydamas sąmatą, vertintojas taikė „vidutinį valandinį Lietuvos servisų įkainį“. Pasisakydamas dėl vertinimo apimties, pareiškėjas nurodė, kad automobilio rinkos vertė nustatyta, siekiant įsitikinti, kad remonto sąnaudos neviršija 75 proc. automobilio vertės, „po įsitikinimo, kad šios ribos remontas nepasiekė, vertintojas už automobilio rinkos vertės nustatymą pinigų į paslaugos kainą neįtraukė“. Pareiškėjas nurodė kreipęsis į kitas remonto įmones, kurios nesutiko atlikti automobilio remonto draudiko ir jo pasitelktų servisų kainomis. Pareiškėjas kvestionavo servisų sąmatas, nes jos automobilio faktiškai neapžiūrėjo, taip pat sudarytos ekspertinių žinių, kurių turi vertintojai, neturinčių asmenų.

Papildomai pateiktuose paaiškinimuose draudikas nurodė, kad pateikta nuotrauka iki įvykio daryta 2020 m. rugsėjo 14 d. Ji vertintina visų įrodymų kontekste, atsižvelgiant į žalos kilimo mechanizmą. Pagal įvykio aplinkybes jo metu negalėjo atsirasti paviršinių priekinio bamperio apgadinių, nes didžiausias smūgis buvo į priekinį sparną ir tęsėsi link automobilio galo, bet ne į jo priekį. Be to, ir kitas įvykio dalyvis nurodė, kad priekinio bamperio jis apgadinti negalėjo. Pateikta nuotrauka tik patvirtina, kad tokie apgadiniai buvo iki įvykio. Nuotraukose matomi tos pačios bamperio vietos apgadiniai yra akivaizdžiai panašūs, nepaisant teiginio, kad tai suodžių žymės. Apgadinimai nuotraukoje atitinka ir lokaciją, ir žymės plotą. Matomas

automobilis yra švarus ir nėra niekaip paaiškinama, iš kur ant bamperio atsirado suodžių žymės, beje, kurios turėtų būti tamsios spalvos, taigi susilieti su automobilio spalva. O automobilio gruntas, esantis po dažų sluoksniu, subraižius paviršinę dažų dangą, yra šviesios spalvos. Taigi ir nuotraukoje, darytoje iki įvykio, matomas analogiškas bamperio subraižymas, šviesesnis negu visa kėbulo spalva.

Draudikas nurodė, kad kitą įvykio dalyvį apklausė ne tą pačią įvykio dieną. Todėl net darant prielaidą, kad kitas dalyvis labai jaudinosi įvykio metu, apklausiamas jau buvo ramus. Kitas įvykio dalyvis neturėjo jokio suinteresuotumo pateikti tikrovės neatitinkančią informaciją, kadangi atsakomybės klausimas nebuvo iš naujo keliamas, pateikti paaiškinimai nelėmė kito dalyvio padėties. Paaiškinimai vertintini visų įrodymų kontekste.

Draudikas pažymėjo, kad servisams buvo pateikti visi duomenys, įskaitant nuotraukas. Iš jų nebuvo gauta komentarų, kad sumos yra preliminarios ar trūksta kokių nors duomenų. Vis tik sugadinimai nėra tokie reikšmingi, kad lemtų paslėptus apgadinius, kurių nėra galima įvertinti iš nuotraukų.

Draudikas nurodė, kad vertintojo išvados būtų privalomos abiem šalims, jeigu vertintojas būtų pasirinktas bendru sutarimu. Draudikas nesutiko, kad buvo pagrindas netaikyti pareiškėjui mokesčio už vidutinės automobilio vertės nustatymą. Automobilio vertės nustatymas sudaro didžiausią Vertinimo ataskaitos dalį, o remonto kainos išvada yra itin lakoniška. Tam, kad pateikti duomenys apie vertinimo paslaugų sandarą ir kainą (nemokamos paslaugos, valandinis įkainis) nekeltų abejonių, jie turėtų atsispindėti pačioje Vertinimo ataskaitoje, mokėjimo dokumente arba kitame iš anksto paruoštame įmonės dokumente, kuris būtų skirtas standartiškai klientams pagrįsti paslaugų kainos sandarą. Šiuo atveju pareiškėjo pateiktas vertintojo raštas yra parengtas kliento prašymu. Draudikas atkreipė dėmesį, kad vertinimo apimtį lemia pareiškėjo užsakymo apimtis. Šiuo atveju Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad pareiškėjas prašo nustatyti ir rinkos vertę. Vadinas, nėra pagrindo manyti, kad pareiškėjo pageidautas rinkos vertės nustatymas buvo nemokamas ir nesudaro jokios Vertinimo ataskaitos parengimo išlaidų dalies.

Kartu draudikas nurodė neneigiantis, kad rinkos vertės nustatymas buvo reikalingas pareiškėjui, siekiant įsitikinti tam tikromis aplinkybėmis. Tačiau tarp šalių ginčas kilęs tik dėl remonto sumos ir draudikas neginčija, kad remontas yra tikslingas. Automobilio rinkos vertės nustatymas šiame ginče neturi jokios teisinės reikšmės, šie duomenys draudikui nėra reikalingi, todėl jis negali būti įpareigotas atlyginti tokių išlaidų.

Draudikas nurodė, kad Vertinimo ataskaitos turinyje (7 lapas) nurodomi visi jos priedai. Jokio apskaičiavimo detalizavimo „DAT“ sistemos pagrindu pridėta nėra. Draudikas teigė nesuprantantis, kokį dokumentą (DAT sistema, remonto išlaidų apskaičiavimas) pateikė pareiškėjas kartu su papildomais paaiškinimais. Jei pareiškėjas šiuo dokumentu grindžia Vertinimo ataskaitoje esančius skaičiavimus, tai jis nurodo priešingai – kad vertinimo skaičiavimas nebuvo pagrįstas pridėdamu dokumentu (neatitinka sumos). Taigi, liko neaiškus Vertinimo ataskaitoje nurodytų sumų pagrindimas.

Draudikas nurodė, kad pareiškėjo ir neturėjo tenkinti draudiko pateikti remonto įmonių pasiūlymai, kadangi į juos nebuvo įtrauktas žibinto keitimas ir priekinio bamperio remontas. Tai sudaro didelę remonto išlaidų dalį.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo teiginių, kad po įvykio sparnas nebesutampa su priekiniu variklio dangčiu, atsiradę plyšiai, plyšiai yra ir tarp lempos bei priekinio buferio, draudikas nurodė, kad iš nuotraukų matyti, jog „nėra jokių deklaruojamų tarpų.<...>. Negalime paaiškinti, kaip sparnas ar kita detalė gali būti sustumta, padaryti žalą kitoms automobilio dalims ir grįžti į savo pirminę padėtį, paliekant tinkamus tarpus. Kitas labai svarbus aspektas, tai kad žibinto sugadinimas nėra skilimas. Šio žibinto sugadinimas akivaizdžiai matomas jog yra paviršiaus įbrėžimas. Tokio tipo sugadinimas galėjo atsirasti tik žibintui kontaktuojant su kitu kietu objektu. Taip pat pats sugadinimo pobūdis leidžia teigti, kad tai yra ne vieno kontakto pasekmė, kadangi sugadinimas turi 3 pabaigas arba pradžios taškus. Fiziškai neįmanoma pasislinkusiam sparnui taip apgadinti žibinto. Jeigu būtų pasislinkęs sparnas, jis būtų žibintą apgadinęs visa apimtimi, kuria sparnas beveik priglunda prie žibinto. Tačiau iš sugadinimų nuotraukų akivaizdžiai matoma jog žibintas nėra sugadintas per visą plotą, o tik koncentruotai vienoje vietoje. Be to, ant sparno taip pat nėra matomi jokie kontakto požymiai su žibintu. Labiausiai tikėtinas žibinto sugadinimo atsiradimas – kontaktas su kietu, smailiu objektu, galimai trečiųjų asmenų veika.“ Draudikas nurodė nekaltinantis pareiškėjo nesąžiningumu, bet neatmetė tikimybės, kad priekinis automobilio žibintas buvo įbrėžtas rankomis, panaudojus įrankį ar ankstesnį įvykį priskyrus prie deklaruojamo. Vizualiai tai yra sunkiau pastebimas

apgradinimas, tačiau galintis lemti ženkliai didesnę draudimo išmoką (šiuo atveju už žibinto apgradinimą pareiškėjas pretenduotų į daugiau kaip 1 300 Eur).

Pasisakydamas dėl ratlankio apgradinimų, draudikas nurodė: „galinis dešinės pusės ratlankis įvykio metu buvo apgadintas paviršutiniškai, t. y. pažeisti jo paviršiaus dažai, nėra gilių įrėžimų, dėl kurių ratlankis būtų įskilęs ir negalima būtų jo saugiai naudoti. Bet kuriuo atveju ir gilesnės įdaužos gali būti remontuojamos, dedant storą glaisto sluoksnį ir jį dažant. Atitinkamai pažymėtina, kad tokio tipo sugadinimus remontuoja visos remonto įmonės.“

Komentuodamas detalių kainas remonto įmonių sąmatose, draudikas nurodė: „Servisas sudarinėdamas numatomų remonto darbų sąmatą, dalių kainas nurodo tokias, kurias jie gali gauti rinkoje, t. y. pas savo tiekėjus. Servisas numato, jog remontai šiam automobiliui galimi dėvėtomis originaliomis dalimis, rinkoje šių dalių yra pakankamai, todėl tikslo jas keisti naujomis originaliomis dalimis nėra. Dėl dalių, kurių kainos nėra pozicijoje, tai sistema automatiškai parenka dalis keitimui, tų dalių, kurios yra priklijuojamos, nors ir nėra pagadintos. Tačiau atliekant remontą faktiškai, servisas šių dalių nekeičia, o jas tik paruošia (nuvalo senus klizus), ir iš naujo priklijuoja. Todėl šių automatiškai įtraukiamų dalių, servisas neskaičiuoja, ir jų kainų sąmatoje nėra.“

Papildomai pasisakydamas dėl vertinimo išlaidų atlyginimo, draudikas pažymėjo, kad Vertinimo ataskaita yra nepagrįsta ir ja draudikas nesinaudojo, o siekė ją paneigti, remdamasis servisų pasiūlymais. Servisų pateikti remonto pasiūlymai tik pagrindžia, kad pirminė draudiko žalos apskaičiavimo suma yra teisinga, o išmokos pokytis 158 Eur suma – visiškai minimalus. Draudikas pabrėžė, kad pareiškėjas kreipėsi į vertintoją, net neinformavęs draudiko apie nesutikimą su išmokos dydžiu.

Vis dėlto 2021 m. gegužės 14 d. draudikas Lietuvos banką informavo, kad sutinka atlyginti pusę pareiškėjo patirtų vertinimo išlaidų.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas vertina pateiktus įrodymus ir tuo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per įvykį pareiškėjo automobiliui padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti pareiškėjo patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas sugadinto turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) siekiant atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto ir dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį,

vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Dėl priekinio bamperio ir priekinio dešinės pusės žibinto apgadinimų ryšio su įvykiu

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, tarp šalių kilo ginčas dėl to, ar automobilio priekinio bamperio ir priekinio dešinės pusės žibinto apgadinimai atsirado įvykio metu. Pareiškėjas pozicija, kad minėti apgadinimai atsirado įvykio metu, grindžia savo paaiškinimais ir pateiktomis nuotraukomis. Draudikas pozicija, kad apgadinimai su įvykiu nesusiję, grindžia nuotraukomis po įvykio ir nuotrauka, kuri, draudiko teigimu, daryta iki įvykio, kito įvykio dalyvio paaiškinimais ir draudiko eksperto parengta įvykio metu padarytų sugadinimų analize (toliau – Sugadinimų analizė).

Kaip minėta, pareiškėjas teigia, kad priekinis žibintas įtrūko, įvykio metu sustūmus automobilio sparną į priekį. Sparnas nebesutampa su priekiniu variklio dangčiu, atsiradę plyšiai, plyšiai yra ir tarp žibinto bei priekinio buferio. Pareiškėjo teigimu, įvykio kaltininkas po įvykio ieškojo savo automobilio valstybinių numerių, „kurie galimai ir apgadino mano automobilio priekinį buferį“.

Įvykio dalyvių pildytoje eismo įvykio deklaracijoje skiltyje, skirtoje matomiems pareiškėjo automobilio apgadinimams nurodyti, įrašyta: „Priekis, šonas, galas“. 2020 m. gruodžio 17 d. pateiktame pranešime draudikui pareiškėjas nurodė: „į mano automobilio šoną atsitrenkė BMW“.

Draudiko pateiktoje Sugadinimų analizėje nurodoma: „2020.12.15 automobiliui BMW 5, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), (B) važiuojant pagrindiniu keliu, (*duomenys neskelbiami*) g. iš šalutinio kelio (išvažiavimas iš (*duomenys neskelbiami*) plento) išvažiavo automobilis BMW 520, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), (A) ir nepraleidęs pagrindiniu keliu judančios transporto priemonės, atsitrenkė priekiniu kairės pusės kampu į dešinės pusės automobilio BMW 5 valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), šoną.<...>Visų užfiksuotų transporto priemonės BMW 5, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), sugadinimų (Nuotrauka Nr.4) pradžia yra priekiniame dešiniajame sparne, ir nenutrūkstamai tęsiasi iki galinio bamperio (pažymėta raudona spalva). Visi fiksuoti sugadinimai yra horizontalūs, intensyvūs, sugadinimo vietose matomi dažų sluoksnio pažeidimai iki dažų grunto bei nenutrūkstamai tęsiasi per visas sugadintas transporto priemonės dalis.<...> Toliau nagrinėjant transporto priemonės BMW 5, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), sugadinimus, nuotraukose užfiksuoti priekinio bamperio (Nuotrauka Nr.5) ir priekinio dešinės pusės žibinto sugadinimai (Nuotraukos Nr. 6). Nagrinėjant šių dalių sugadinimų pobūdžius, pastebėta, jog priekinio bamperio sugadinimai yra paviršiniai, palyginus švelnaus kontakto, kuris nebuvo tiek gilus, kad būtų pasiekęs šviesų automobilio dažų gruntą. Šis sugadinimas galimai atsirado švelnaus kontakto metu su abrazyvų paviršių turinčiu objektu. <...> Vertinant priekinio dešinės pusės žibinto sugadinimus, pastebėtas sugadinimo pobūdis, kuris nesuderinamas bendra apimtimi su kitais transporto priemonės sugadinimais. Detalizuojant priekinio dešinės pusės žibinto sugadinimą, matomas sugadinimas yra daugiau vertikalus, turi aiškius 3 pabaigos taškus. Nagrinėjant gretimus elementus, nėra užfiksuota jokių kitų pažeidimų. Šis sugadinimas yra nutolęs nuo kitų, horizontalių sugadinimų, ir bendra apimtimi pagal savo sugadinimus ir lokalizaciją nesuderinamas su įvykio mechanizmu (Nuotrauka Nr. 8).<...> Sulyginus abiejų transporto priemonių kontakto vietas, matoma, jog kontakto pradžia aiškiai matoma, transporto priemonių BMW 520, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), priekiniame kairiajame sparne ir transporto priemonės BMW 5, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*) dešiniajame kampe matomi sugretinami kontakto pėdsakai (Nuotrauka Nr. 12). <...> Atlikus įvykio modeliavimo schemą, išanalizavus priekinio bamperio ir priekinio dešinės pusės žibinto sugadinimus, darytina išvada, šie sugadinimai pagal jų pobūdį bei įvykio mechanizmą negalėjo atsirasti eismo įvykio metu“.

Draudikas pateikė ir pokalbio telefonu su kitu įvykio dalyviu garso įrašą. Kitas įvykio dalyvis nurodė, kad buvo apgadintos („prabraukta“) pareiškėjo automobilio priekinės durys, galinės durys ir galinis sparnas su buferiu. Apgadinimai prasideda nuo priekinių durų. Priekinė automobilio dalis nebuvo apgadinta.

Kaip minėta, pagal aktualų teisinį reglamentavimą, eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo pareiga tenka draudikui. Šiuo atveju matyti, kad draudikas vertino po įvykio pateiktas automobilio nuotraukas, kitus pareiškėjo pateiktus duomenis, taip pat apklausė kitą įvykio dalyvį. Draudiko ekspertas, įvertinęs pateiktus duomenis, padarė išvadą, kad paviršiniai pareiškėjo automobilio priekinio bamperio apgadinimai pagal savo pobūdį, vietą, intensyvumą nesuderinami su įvykio mechanizmu. Taip pat draudiko ekspertai nustatė, kad automobilio priekinis žibintas, priešingai, negu teigia pareiškėjas, yra ne įskilęs, o įbrėžtas. Toks pažeidimas

taip pat nėra suderinamas su Įvykio mechanizmu ir kitais apgadinimais. Objektivių duomenų, leidžiančių abejoti eksperto išvados pagrįstumu, į ginčo bylą nėra pateikta, todėl ja nesivadovauti nėra pagrindo.

Nors pareiškėjas teigė, kad draudiko išvados apie Įvykio mechanizmą nėra objektyvios, nes draudikas Įvykyje nedalyvavo, vis dėlto toks argumentas nelaikytas pagrįstu. Draudikas vertino visą jam pateiktą su žala susijusią medžiagą (įskaitant nuotraukas po Įvykio, kuriose matyti pareiškėjo ir Įvykio kaltininko automobiliai). Svarbu pažymėti, kad draudiko ekspertai turi specialių žinių, reikalingų eismo Įvykio aplinkybių tyrimui, kuris yra nuolatinė ir įprasta draudikų veiklos dalis.

Civilinėje teisėje faktų įrodomumo problema sprendžiama remiantis tikimybių pusiausvyros principu, t. y. faktas gali būti pripažintas įrodytu, jei šalies, kuri juo remiasi, pateikti įrodymai leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą, kad jis yra, nei kad jo nėra (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008; 2008 m. kovo 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-187/2008; 2004 m. spalio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-513/2004). Šiuo atveju, kompleksiskai įvertinus visus pateiktus įrodymus ir nustatytas faktines aplinkybes, darytina labiau tikėtina išvada, kad pareiškėjo automobilio priekinio bamperio ir priekinio dešinės pusės žibinto apgadinimai nėra susiję su Įvykiu, todėl draudikas neturi pareigos atlyginti šių apgadinimų šalinimo išlaidų.

Dėl kitų apgadinimų remonto išlaidų atlyginimo

Iš pateiktų duomenų matyti, kad šiuo atveju pirminį žalos dydžio apskaičiavimą atliko draudiko ekspertas. Pareiškėjui pateikus Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris Lietuvoje veikiančias automobilių remonto įmones ir jų pateiktų komercinių remonto pasiūlymų pagrindu, išvesdamas sąmatų vidurkį, nustatė automobilio remonto kainą, kartu – ir galutinį draudimo išmokos dydį. Kaip minėta, Taisyklių 13 punktą suteikia teisę draudikui žalą dydį nustatyti pagal įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus. Taisyklių 15 punkte nustatyta, kad būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Atsižvelgiant į minėtą teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad draudikas turėjo teisę žalą dydį nustatyti pagal automobilių remonto įmonių pateiktus remonto pasiūlymus, o trijų pasiūlymų kainų vidurkį laikyti vidutine automobilio atkūrimui būtinų remonto darbų ir detalių kaina.

Nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo teiginiais, kad automobilių remonto paslaugas teikiančios įmonės nėra pakankamai kvalifikuotos, kad galėtų tinkamai nustatyti tikrą žalą dydį. Priešingai, manytina, kad būtent įmonės, kurioms automobilių remonto paslaugos yra kasdienė veikla, gali pateikti objektyvų automobilio remonto sąnaudų apskaičiavimą. Kartu pažymėtina, kad draudimo išmoka apskaičiuota įvertinus trijų realiai veikiančių įmonių pasiūlymus – manytina, kad didesnis remonto sąmatų kiekis tiksliau atspindi tikrą automobilio būtinųjų remonto išlaidų, kurios, vadovaujantis teisės aktais, turi būti apskaičiuojamos pagal vidutines rinkoje taikomas kainas, dydį.

Nors pareiškėjas teigia, kad draudiko pasitelktos remonto įmonės jam nurodė galinčios pateikti remonto sąmatas tik po faktinės automobilio apžiūros, iš pateiktų duomenų matyti, kad remonto pasiūlymus draudikui servisai pateikė gavę ir įvertinę automobilio po Įvykio nuotraukas. Pažymėtina, kad ši aplinkybė nelemia pačių sąmatų nepagrįstumo. Svarbu tai, kad būtų užfiksuoti visi automobilio apgadinimai po Įvykio ir įvertintos būtinios remonto išlaidos. Pareiškėjas nenurodė, kad remonto sąmatose nebuvo įtraukti, įvertinti tam tikri automobilio apgadinimai, išskyrus priekinio bamperio ir priekinio žibinto apgadinimus, dėl kurių pasisakyta aukščiau. Įvertinus pateiktus duomenis, manytina, kad pateikti remonto įmonių pasiūlymai tinkamai patvirtina minėtų įmonių įsipareigojimus už nurodytą kainą automobilį suremontuoti, taigi tokios būtinos remonto išlaidos laikytinos realiomis.

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, pareiškėjas, prašydamas žalą vertinti pagal Vertinimo ataskaitą, iš esmės siekia gauti didesnę draudimo išmoką. Pažymėtina, kad pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalis turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat

Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi įrodyti, kad draudiko apskaičiuota išmoka už automobilį yra nepagrįsta, nepakankama tam, kad būtų atlyginti pareiškėjo realiai patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Kaip minėta, pareiškėjas nesutikimą su galutine apskaičiuota draudimo išmoka grindžia Vertinimo ataskaita. Pažymėtina, kad pagal teisinį reguliavimą turto vertinimo ataskaita yra vienas galimų žalos dydžio nustatymo šaltinių. Vis dėlto, vertinimo ataskaitai nėra suteikta didesnė įrodomoji galia negu kitiems žalos administravimo metu surinktiems įrodymams ir ji savaime nepaneigia kitų žalos dydį pagrindžiančių duomenų, o turi būti vertinama kompleksiskai, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą ekonomiškumo principą.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad pareiškėjo automobilio remonto kaina – 3 911,10 Eur (be PVM). UAB „Temis“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilio remontas kainuos 1 472,74 Eur (be PVM), UAB „Autobroliai“ sąmatoje nurodoma remonto kaina – 1 863,50 Eur (be PVM), o UAB „Akstė servisas“ sąmatoje – 1 987,03 Eur (be PVM) remonto kaina. Remonto įmonių pasiūlymų vidurkis – 1 774,42 Eur.

Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad keičiamų dalių vertė – 2 740,87 Eur (be PVM, pritaikius nusidėvėjimą). Nurodoma, kad skaičiavimai atlikti naudojant „DAT“ kompiuterinę programą, taip pat remiantis autorizuoto atstovo duomenų baze. Pažymėtina, kad Vertinimo ataskaitoje automobilio remonto kaina nurodyta, įtraukiant ir priekinio žibinto keitimo bei priekinio bamperio remonto išlaidas. Kaip minėta, draudikas pagrįstai minėtus apgadinimus vertino kaip nesusijusius su įvykiu, taigi draudikui nekyla jų šalinimo išlaidų atlyginimo pareiga.

Vertinimo ataskaitos atkūrimo išlaidų sąmatoje nurodoma, kad žibinto kaina – 1 006,48 Eur (1 314,12 Eur kainai pritaikius 23,14 proc. nusidėvėjimą). Priekinio žibinto keitimo ir bamperio remonto bei dažymo išlaidos vertintojo sudarytoje sąmatoje nėra aiškiai išskirtos (nurodyta, kad visa remonto darbų kaina – 643,42 Eur; dažymo medžiagų kaina – 520,75 Eur be PVM). Vis dėlto, vertinant vien tik Vertinimo ataskaitos sąmatoje nurodytų visų kitų keičiamų detalių, išskyrus žibintą, kainą, matyti, kad ji lygi 1 734,39 Eur (2 740,87 Eur (keičiamų detalių kaina, pritaikius nusidėvėjimą) atėmus 1 006,48 Eur (žibinto kaina, pritaikius nusidėvėjimą)). Taigi vien tik vertintojo nustatyta keičiamų detalių (be priekinio žibinto) kaina yra beveik lygi draudiko pagal remonto įmonių pasiūlymų vidurkį apskaičiuotai draudimo išmokai (1 774,42 Eur), turinčiai padengti visą automobilio remontą. Kaip matyti, remonto pasiūlymuose servisas nurodė gerokai mažesnes keičiamų dalių kainas: UAB „Temis“ – 418,20 Eur (be PVM), UAB „Autobroliai“ – 825,63 Eur (be PVM); UAB „Akstė servisas“ – 746,64 Eur (be PVM).

Pareiškėjas nurodė, kad remonto sąmatose, kuriomis rėmėsi draudikas, dalis detalių yra „be kainų“, kita dalis – „kainos suvestos rankiniu būdu, panaikinant detalių „nomenklatūrinius numerius“. Draudikas paaiškinimuose nurodė: „Servisas, sudarinėdamas numatomų remonto darbų sąmatą, dalių kainas nurodo tokias, kurias jie gali gauti rinkoje, t. y. pas savo tiekėjus. Servisas numato, jog remontai šiam automobiliui galimi dėvėtomis originaliomis dalimis, rinkoje šių dalių yra pakankamai, todėl tikslo jas keisti naujomis originaliomis dalimis nėra. Dėl dalių, kurių kainos nėra pozicijoje, tai sistema automatiškai parenka dalis keitimui, tų dalių, kurios yra priklijuojamos, nors ir nėra pagadintos. Tačiau atliekant remontą faktiškai, servisas šių dalių nekeičia, o jas tik paruošia (nuvalo senus klijus), ir iš naujo priklijuoja. Todėl šių automatiškai įtraukiamų dalių, servisas neskaičiuoja, ir jų kainų sąmatoje nėra.“

Remiantis Taisyklių 15 punktu, reglamentuojančiu keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygas, pažymėtina, kad į automobilio nuvertėjimą dėl eksploatavimo atsižvelgti būtina, nes žalos atlyginimu siekiama sugadinto turto vertę atkurti iki tos, kuri buvo prieš įvykį. Dėl to turi būti atlyginama ne visa naujų keičiamų detalių vertė, o jos dalis, nes buvo sugadintos ne naujos detalės, o jau atitinkamai susidėvėjusios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga). Automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal nusidėvėjusių automobilio detalių kainas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties, kaip nuostolių draudimo sutarties (Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalis), kompensacinę paskirtį, neleidžiančią nukentėjusiam trečiajam asmeniui gauti didesnę draudimo išmoką negu faktiškai

jo patirti nuostoliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014).

Šiuo atveju matyti, kad keičiamos ne naujos, o dėvėtos detalės ir paties Vertintojo ataskaitoje taikomas nusidėvėjimas dalims. Iš pateiktų duomenų spręstina, kad draudiko pasitelkti faktiškai remonto paslaugas teikiantys servisi pateiktuose automobilio remonto pasiūlymuose nurodė keičiamų detalių kainas, kuriomis galima įsigyti minėtas dalis. Nėra pateikta duomenų ir pagrindo išvadai, kad šiuo atveju automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal dėvėtų ar neoriginalių detalių kainas prieštarautų Taisyklių 15 punkte įtvirtintoms keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygoms, todėl nėra pagrindo servisų taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais.

Vertinant pareiškėjo argumentus dėl to, kad servisų sąmatose dalis detalių yra be kainų, ir analizuojant konkrečias sąmatas, matyti, kad kainos nenurodytos prie durų tarpinės ir atšvaitų pozicijų. Įvertinus draudiko eksperto paaiškinimus, taip pat aplinkybę, kad remonto sąmatas sudarė profesionaliai ir realiai remonto paslaugas teikiančios įmonės, nesant objektyvių priešingų duomenų, manytina, kad remonto įmonių parinktas remonto būdas atitinka technologinius reikalavimus ir nepažeidžia pareiškėjo teisės į teisingą žalos atlyginimą.

Pastebėtina, kad kvestionuodamas draudimo išmokos apskaičiavimą pagal remonto sąmatas, pareiškėjas nurodė, esą UAB „Akstė servisas“ pasiūlyme nurodyta „minus 100 proc. detalėms“. Vis dėlto, įvertinus pačią sąmatą, matyti, kad joje prie paaiškinimų nurodoma: „Kaina – 100,00 %“. Kaip matyti, į minėtos įmonės remonto kainą įtraukta visa detalių kaina, taip pat darbų kaina. Nėra jokio pagrindo teigti, kad kaina detalėms serviso pasiūlyme nebūtų taikoma, būtų mažinta ar pan. Įvertinus nurodytą pastabą, manytina, kad ji kaip tik patvirtina, jog jokios nuolaidos ar kiti mažinimai detalių kainai nebuvo taikomi, taigi, pareiškėjo interesas nėra pažeidžiamas.

Pažymėtina, kad Vertinimo ataskaitos sąmatoje nurodytas galinio dešiniojo ratlankio keitimas, prie dalių įtrauktas ratlankis, kurio kaina – 386,62 Eur (296,32 Eur, pritaikius nusidėvėjimą). Servisų pateiktuose remonto pasiūlymuose ratlankio keitimas nenumatytas, o numatytas remontas, dažymas. Draudikas, remdamasis pateikta nuotrauka, paaiškino, kad „galinis dešinės pusės ratlankis įvykio metu buvo apgadintas paviršutiniškai, t. y. pažeisti jo paviršiaus dažai, nėra gilių įrėžimų, dėl kurių ratlankis būtų įskilęs ir negalima būtų jo saugiai naudoti. Bet kuriuo atveju ir gilesnės įdaužos gali būti remontuojamos, dedant storą glaisto sluoksnį ir jį dažant. Atitinkamai pažymėtina, kad tokio tipo sugadinimus remontuoja visos remonto įmonės.“ Nors pareiškėjas nurodė, kad ratlankis negalėjo būti remontuojamas, nepateikė jokių objektyvių tokios pozicijos įrodymų. Kaip minėta, remonto pasiūlymus pateikusios įmonės profesionaliai teikia atlygintinas automobilių remonto paslaugas. Nesant objektyvių duomenų, kad jų pasirinktas remonto būdas neatitinka būtinųjų saugos reikalavimų, manytina, kad jis parinktas tinkamai, kartu – tinkamai įvertintos tokio remonto išlaidos.

Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad vadovautasi 2020 m. 3 ketvirčio Lietuvoje veikiančių autoservisų vidutiniais valandiniais įkainiais: mechaninių darbų įkainis – 29,17 Eur; dažymo darbų įkainis – 29,76 Eur. Iš pateiktų servisų remonto pasiūlymų matyti, kad UAB „Temis“ remonto darbų valandinis įkainis – 24 Eur, dažymo darbų įkainis – 26 Eur; UAB „Autobroliai“ remonto darbų valandinis įkainis – 23 Eur, dažymo darbų įkainis – 23 Eur; UAB „Akstė servisas“ remonto darbų valandinis įkainis – 25 Eur; dažymo darbų įkainis – 25 Eur. Taigi, visų trijų faktiškai remonto paslaugas teikiančių įmonių paslaugų įkainiai yra mažesni negu tie, kuriais remdamasis vertintojas apskaičiavo automobilio atkūrimo sąnaudas.

Įvertinus nurodytas kainas, darytina išvada, kad tiek realiai veikiančių servisų pasiūlymuose nurodytos keičiamų detalių kainos, tiek darbų įkainiai yra mažesni, negu nurodė vertintojas Vertinimo ataskaitoje, apskaičiuodamas automobilio atkūrimo išlaidas. Taigi, draudimo išmokos apskaičiavimas pagal remonto įmonių sąmatas labiau atitiko CK 6.38 straipsnyje įtvirtintą sutarčių vykdymo ekonomiškumo principą.

Pažymėtina, kad pareiškėjas nurodė kreipėsis į kitas remonto įmones, kurios esą nesutiko remontuoti automobilio draudiko pasitelktų servisų kainomis. Vis dėlto, svarbu pažymėti, kad pareiškėjas remiasi tik savo subjektyviais paaiškinimais ir nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima nustatyti, kad pareiškėjas kreipėsi į remonto įmones ir jos pateikė atsakymą, kad realiai už nurodytą dydį nėra galimybės suremontuoti pareiškėjo transporto priemonės. Atsižvelgiant į tai, kad byloje nėra pateikta jokių duomenų, kad pareiškėjas iš remonto įmonių gavo tokią informaciją, galima daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai yra objektyviais duomenimis neapgrįsti, todėl atmestini.

Taigi, įvertinus nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad nei Vertinimo ataskaita, nei

kitais objektyviais duomenimis nebuvo įrodyta, kad remonto įmonių pasiūlymai būtų netinkami ar nepakankami automobiliui atkurti į iki įvykio buvusią padėtį. Tai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal trijų remonto įmonių sąmatų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisyklės, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikus įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jam priklausančios transporto priemonės į iki įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas nurodė patyręs 170 Eur vertintojo paslaugų išlaidų ir prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui jas atlyginti. Ginčo nagrinėjimo Lietuvos banke metu draudikas sutiko pareiškėjui atlyginti pusę vertinimo išlaidų.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą (ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos). Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Toje pačioje TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Lietuvos banko nuomone, vadovaujantis prievolių vykdymo principais, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Toks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatų aiškinimas tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ nustatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolio nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo. Todėl Lietuvos bankas mano, kad nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlygintos tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, nukentėjusiam asmeniui pateikus ekspertų išvadą, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai.

Pareiškėjas nurodė, kad 2020 m. gruodžio 16 d. kreipėsi telefonu į draudiką ir informavo apie 2020 m. gruodžio 15 d. įvykį. Pareiškėjas teigia gavęs draudiko pranešimą, kuriame nurodyta pateikti užpildytą įvykio schemą, paaiškinimus, apgadinimų nuotraukas. Pareiškėjas nurodė duomenis su nuotraukomis pateikęs draudikui dar tą pačią dieną (pareiškėjo pateikto pranešimo apie žalą data – 2020 m. gruodžio 17 d.). Taigi, draudikas TPVCAPDĮ 15 straipsnio 2 dalyje nustatytu terminu gavo žalos dydžiui nustatyti reikalingus duomenis, todėl nėra pagrindo išvadai, kad operatyvaus turto apžiūros reikalavimas buvo pažeistas. Kita vertus, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje teisingo turtui padarytos žalos dydžio nustatymo pareiga numatyta būtent draudikui. Tai, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, neatleidžia draudiko nuo pareigos administruojant žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po įvykio sudarė žalos sąmatą, kurioje nustatė, kad pareiškėjo nuostoliai dėl transporto priemonės apgadinimų siekia 1 616,36

Eur be PVM. Apie šį nustatytą žalos dydį draudikas pareiškėją informavo 2021 m. sausio 13 d. Tą pačią dieną pareiškėjas el. paštu draudiko paprašė pateikti remonto sąmatą, kurios pagrindu siūloma tokia draudimo išmoka, taip pat pažymėjo, kad priekinio bamperio ir žibinto apgaditimai atsirado dėl įvykio, priešingai, nei teigė draudikas. Draudikas tą pačią dieną pareiškėjui pateikė jo sudarytą remonto sąmatą. 2021 m. sausio 26 d. pareiškėjas pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą, prašydamas pagal ją apskaičiuoti draudimo išmoką. 2021 m. vasario 11 d. draudikas pareiškėją informavo apie trijų servisų pasiūlymų pagrindu padidintą draudimo išmoką. Pažymėtina, kad galutinis draudiko apskaičiuotas nuostolio dydis – 1 774,42 Eur – yra 158,06 Eur didesnis, palyginti su pirminiu draudiko atliktu žalos vertinimu.

Įvertinus nurodytas aplinkybes, matyti, kad pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi neinformavęs apie tai draudiko. Todėl negalima teigti, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl nuostolių dydžio, pakankamai bendradarbiavo su draudiku, siekdamas realaus žalos dydžio nustatymo. Kita vertus, draudikas, gavęs Vertinimo ataskaitą, perskaičiavo pareiškėjo patirtus nuostolius, todėl darytina išvada, kad pirminėje sąmatoje apskaičiuota suma iš esmės neatitiko TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimų ir nebuvo pakankama, siekiant atkurti pareiškėjo transporto priemonę į iki įvykio buvusią būklę. Iš ginčo aplinkybių sprendžina, kad, priešingai, negu teigia draudikas, Vertinimo ataskaitos šiuo atveju pateikimas turėjo esminės įtakos, kad nuostoliai būtų perskaičiuoti – būtent po jos pateikimo draudikas kreipėsi į remonto įmones prašydamas pateikti remonto pasiūlymus.

Svarbu pažymėti, kad draudikas yra savo srities profesionalas, todėl turėtų iš karto teisingai ir tinkamai nustatyti žalos dydį. Vis dėlto, įvertinus 158,06 Eur skirtumą tarp pirminės ir galutinės draudimo išmokos, darytina išvada, kad pirminis žalos dydis nebuvo teisingas. Nėra pagrindo sutikti su draudiko argumentu, kad minėtas draudimo išmokų skirtumas laikytinas neženkliai ar nereikšmingu.

Draudikas kvestionavo pareigą atlyginti vertinimo išlaidas, nes vertinimo apimtis buvo per plati, Vertinimo ataskaita – nepagrįsta. Šiuo atveju Vertinimo ataskaita buvo vertinama kaip nukentėjusio asmens pateiktas įrodymas. Nėra ginčo, kad ją parengė turto vertinimo teisę turintis kvalifikuotas asmuo. Ji nėra nugincyta, tokią ją, kaip paslaugos rezultata, gavo žalos dydį įrodinėjantis nukentėjęs asmuo, jis už ją sumokėjo. Nors draudikas teigia, kad didžioji dalis Vertinimo ataskaitos skirta automobilio rinkos vertei nustatyti, nėra pagrindo su tuo sutikti. Įvertinus Vertinimo ataskaitos turinį matyti, kad ją sudaro aiškinamasis raštas, apžiūros aktas, transporto priemonės apgadinių apžiūros aktas, pažyma apie vidutinę transporto priemonės rinkos kainą, transporto priemonės rinkos vertės skaičiuotė, skaičiuotės santrauka ir atkūrimo išlaidų skaičiuotė. Taip pat Vertinimo ataskaitos dalimis yra jos priedai: sutartis – užsakymas, fotofiksacija, automobilio registracijos liudijimo ir techninės apžiūros rezultatų kortelės kopijos, duomenų teikimo išrašas dėl detalių nuvertinimo, turto vertintojo ir vertinimo įmonės pažymėjimų kopijos. Taigi, nors Vertinimo ataskaitoje yra dalis dėl automobilio rinkos vertės nustatymo, patvirtinant remonto tikslingumą, tačiau nėra pagrindo išvadai, kad tam skirta didžioji dalis Vertinimo ataskaitos. Pačioje Vertinimo ataskaitoje nurodoma: „Vertinimo atvejais: nuostolių nustatymo tikslu, kai to pageidauja užsakovas“.

Kartu pažymėtina, kad pareiškėjas pateikė Vertinimo ataskaitos rengėjos UAB „Kauno nepriklausomų ekspertų biuras“ raštą, kuriame paaiškinama: „tais atvejais, kai automobilio rinkos vertės (individualios) nustatymas neturi įtakos skaičiavimams nuostolių nustatymo tikslu, biuras pinigų už transporto priemonės rinkos vertės nustatymą neima.“ Pateiktos vertinimo kainos detalizacijoje nurodyta tokia kainos sandara: transporto priemonės įvertinimo kaina – 0 Eur; apžiūros aktas – 61,06 Eur; fotofiksacijos – 14,50 Eur; pažyma apie vidutinę rinkos vertę – 25 Eur; išvados apie numatomas atkūrimo sąnaudas nustatymas – 112 Eur; bendra suma – 213,10 Eur. Rašte nurodoma, kad pritaikius 20 proc. nuolaidą (62,62 Eur) paslaugos kaina lygi 170,48 Eur, suapvalinta galutinė kaina – 170 Eur. Įvertinus pateiktus paaiškinimus ir detalizaciją, matyti, kad rinkos vertės nustatymo kaina sudarė tik nedidelę visų vertinimo išlaidų dalį. Nėra pagrindo išvadai, kad šiuo atveju patirtos nepagrįstos ar su ginču nesusijusios vertinimo išlaidos.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais bei siekiant užtikrinti šalių teisių ir teisėtų interesų pusiausvyrą, darytina išvada, kad draudikui kyla pareiga atlyginti pusę (85 Eur) pareiškėjo patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų. Kaip minėta, ginčo nagrinėjimo Lietuvos banke metu draudikas sutiko pareiškėjui atlyginti pusę vertinimo išlaidų. Pareiškėjo prašymas rekomenduoti draudikui atlyginti likusią vertinimo išlaidų dalį atmetinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis